

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1843/2020
03.02.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац, Драгане Маринковић, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца „Комерцијалне банке“ АД Београд, коју заступа пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., против тужених АА из ... и ББ из ..., које заступа пуномоћник Владимир Јорданов, адвокат из ..., ради дуга и утврђења хипотекарног потраживања, одлучујући о ревизији тужене АА изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2002/19 од 07.10.2019. године, у седници одржаној 03.02.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене АА, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2002/19 од 07.10.2019. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2002/19 од 07.10.2019. године, у делу првог става изреке и пресуда Основног суда у Пожаревцу П 31/2018 од 04.03.2019. године, у делу првог и другог става изреке у односу на тужену АА у погледу одлуке о камати, тако што ће се законска затезна камата рачунати на износ дуга од 1.154.700,16 динара од 23.07.2014. године до исплате, а **ОДБИЈА СЕ** захтев за камату на преостали износ од 741.138,49 динара, од 23.07.2014. године до исплате.

У преосталом делу ревизија тужене АА се **ОДБИЈА** као неоснована.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој АА накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 12.000,00 динара уроку од 15 дана од дана пријема отправка одлуке.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пожаревцу П 31/2018 од 04.03.2019. године, ставом првим изреке делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена АА да тужиоцу по основу дуга сада пок. ВВ из Уговора о дугорочном динарском кредиту број ...-...-... од 01.03.2005. године, исплати износ од 1.895.838,65 динара са законском затезном каматом на овај износ од 23.07.2014. године до коначне исплате, док је исти захтев према туженом ББ као солидарном дужнику одбијен као неоснован. Ставом другим изреке утврђено је према туженима да је тужилац као хипотекарни поверилац

овлашћен да тражи намирење доспелог потраживања укњиженог тј. уписаног у јавне евиденције непокретности, према Уговору о дугорочном динарском кредиту број ...-...-... од 01.03.2005. године у износу од 1.895.838,65 динара са припадајућом законском затезном каматом од 23.07.2014. године до коначне исплате, заједно са припадајућим трошковима овог поступка, продајом заложених непокретности појединачно означених у том ставу изреке, те ће ова пресуда по својој правноснажности послужити у ту сврху. Ставом трећим изреке (погрешно означено као 5.) обавезани су тужени да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 571.544,70 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2002/19 од 07.10.2019. године, ставом првим изреке одбијена је жалба тужених као неоснована и првостепена пресуда потврђена у ставу првом изреке, у ставу другом изреке у делу којим је усвојен тужбени захтев тужиоца да као хипотекарни поверилац тражи намирење доспелог потраживања продајом непокретности кп.бр. .../... ..., њива 2 класе од 40,05 ари, уписана у ЛН бр. ... КО ... и у ставу трећем изреке. Ставом другим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке тако што је одбијен тужбени захтев да се утврди према туженима да је тужилац овлашћен да тражи намирење доспелог потраживања ближе означеног у том ставу изреке, продајом кп. бр. .../... ..., њива друге класе од 39,65 ари, уписана у ЛН бр ... КО ..., као неоснован.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену у односу на став први изреке, тужена АА је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Врховни касациони суд је оценио да су у конкретном случају испуњени услови из члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11...55/14), да се о ревизији одлучује као изузетно дозвољеној, због потребе уједначавања судске праксе и тумачења одредби материјалног права о камати.

На основу члана 404. став 2. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија тужене АА делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању сада пок. ВВ, супруг тужене АА, закључио је Уговор о дугорочном динарском кредиту 01.03.2005. године са тужиоцем, у циљу финансирања пројекта регистрованог пољопривредног газдинства. Банка је одобрила кредит у износу од 15.000 евра у динарској противвредности са редовном каматом од 2,75% на годишњем нивоу, са отплатом кредита у једнаким шестомесечним ануитетима уплатом на рачун Банке, с тим што је отплата главнице одложена за 12 месеци, почев од пуштања кредита у течај и укључује се у укупан рок отплате кредита од 5 година. Уговорено је да ће у периоду доцње на сва доспела а ненаплаћена потраживања Банка обрачунавати законску затезну камату. Средства кредита у висини 10% обезбеђује Банка из свог потенцијала, а преосталих 90% Министарство

пољопривреде, шумарства и водопривреде РС. Уговором су предвиђени инструменти обезбеђења наплате кредита и то 9 бланко потписаних и оверених меница корисника кредита, као и заснивање хипотеке првог реда која се успоставља на основу овог уговора и хипотекарних изјава оверених код суда на непокретностима које су ближе означене у том уговору. Предметни уговор о кредиту закључен је на основу Уговора о регулисању међусобних односа у реализацији програма дугорочног кредитирања регистрованих пољопривредних газдинстава од 09.02.2005. године, који је закључен између тужиоца, РС Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и Гаранцијског фонда Београд. По том уговору министарство за одређену намену из уговора обезбеђује 90% средстава, док банка обезбеђује 10% средства из сопственог потенцијала, при чему банка поступа у име и за рачун министарства, а као администратор по кредитима обавезује се да савесно са пажњом доброг привредника заступа интересе Министарства и Фонда када обавља послове у њихово име и за њихов рачун. Наведеним уговором предвиђена је обавеза банке да уколико корисник кредита у року не изврши плаћање доспелих обавеза у најкраћем року покрене поступак принудне наплате доспелих потраживања банке, министарства и фонда, реализацијом инструмената обезбеђења. На име обезбеђења наплате обавеза по кредиту сада пок. ВВ као корисник кредита, његова супруга тужена АА и брат, тужени ББ су као власници непокретности дана 24.08.2005, 25.08.2005, 31.08.2005. и 01.09.2005. године, код надлежних судова оверили хипотекарне изјаве на основу којих је уписано заложно право у корист тужиоца, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде РС и Гаранцијског фонда на непокретностима које су предмет тужбеног захтева. Корисник кредита ВВ преминуо је 28.10.2009. године и његова заоставштина је расправљена, тако што су за наследнике оглашени супруга, тужена АА и синови ГГ и ДД који су споразумно извршили деобу наслеђене имовине, тако да су парцеле које су предмет тужбеног захтева припале у наслеђе туженој АА. Вештачењем је утврђена тржишна вредност наслеђених непокретности (8.944.936,37 динара, односно 75.531,48 евра) из чега произилази да вредност превазилази потраживање које је предмет тужбеног захтева. Вештачењем је утврђена висина дуга по предметном уговору о кредиту који на дан 23.07.2014. године износи 1.895.838,65 динара, од чега је главница 1.124.307,17 динара, уговорна камата 30.392,99 динара и обрачуната законска затезна камата до 23.07.2014. године у износу од 741.138,49 динара. Приликом обрачуна затезне камате вештак ја за основицу узео неизмирене обавезе по основу главнице и редовне камате.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су закључили да је тужилац активно легитимисан у овој парници, да предметно потраживање није застарело у смислу члана 371. Закона о облигационим односима, те да је тужена као наследник корисника кредита у обавези да тужиоцу исплати дуговани износ (утврђен вештачењем) на основу члана 222. Закона о наслеђивању. Поред тога тужилац као хипотекарни поверилац има право да тражи намирење дуга из хипотеком оптерећених непокретности тужених у смислу члана 61. Закона о основама својинскоправних односа, осим у погледу парцеле бр. .../... ..., њива друге класе од 39,65 ари, уписана у ЛН бр ... КО ..., у ком делу је другостепени суд преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев налазећи да није обухваћена хипотекарном изјавом.

По члану 64. став 1. Закона о хипотеци ("Службени гласник РС", бр. 115/2005, 60/2015, 63/2015 (Одлука Уставног суда), 83/2015) овај закон се не примењује на хипотеке засноване до дана његовог ступања на снагу, осим ако се уговорне стране друкчије споразумеју, па се у конкретном случају примењују одредбе чланова 63. до 69. Закона о основама својинскоправних односа („Службени лист СФРЈ“ број 60/80, 36/90 и "Службени лист СРЈ" број 29/96.) које су важиле у време заснивања zaloжног права у конкретном случају. Према члану 63. став 1. тог закона, ради обезбеђења одређеног потраживања непокретна ствар се може оптеретити правом залогe у корист повериоца (хипотека) који је овлашћен да на начин предвиђен законом тражи намирење свог потраживања из вредности те непокретности пре поверилаца који на њој немају хипотеку, као и пре поверилаца који су хипотеку на њој стекли после њега, без обзира на промену власника оптерећене непокретности. У члану 64. став 1. прописано је да се хипотека стиче уписом у јавну књигу или на други одговарајући начин. Хипотека заснована по том закону није представљала извршну исправу на основу које се у судском поступку могло тражити принудно извршење, већ је потребно хипотекарном тужбом покренути поступак у коме би се добила извршна исправа на основу које би се могао покренути извршни поступак, као што је то овде случај.

По члану 222. Закона о наслеђивању наследник одговара за оставиочеве дугове до висине вредности наслеђене имовине. Санаследници солидарно одговарају за оставиочеве дугове, сваки до висине вредности свог наследног дела, без обзира на то да ли је извршена деоба наследства (члан 224. став 1.)

Имајући у виду наведено, тужена АА, као наследник корисника кредита одговара тужиоцу за дуг по основу уговора о кредиту до висине вредности наслеђене имовине, а као хипотекарни дужник до вредности хипотеком оптерећених непокретности.

Неосновано је указивање ревидента на погрешну примену материјалног права у делу одлучивања о истакнутом приговору застарелости потраживања тужиоца. На банкарске уговоре о кредиту као врсти банкарског пословања који су закључени у смислу члана 1065. Закона о облигационим односима (ЗОО) примењује се општи рок застарелости од 10 година у смислу члана 371. ЗОО, а не трогодишњи рок застарелости у смислу члана 372. тог закона (повремена потраживања). Исплатом ануитета предметног кредита врши се делимично испуњење обавезе, па се не ради о повременом потраживању јер да би се применила наведена одредба неопходно је да је реч о давању које има карактер повременог давања, која доспевају у одређеним временским размацима и да се давањем не извршава делимично испуњење обавезе.

Међутим, основано се ревизијом тужене указује да је материјално право погрешно примењено код одлуке о камати. По члану 400. (одсек 2. Уговорна камата) ЗОО ништава је одредба уговора којом се предвиђа да ће на камату, када доспе за исплату, почети тећи камата, ако не буде исплаћена (став 1.). Али ту забрану искључује одредба става 3. у односима из кредитног пословања банака и других банкарских организација. Сагласно томе за време доцње корисника кредита у отплати доспелих ануитета, банка има право на затезну камату на укупан износ ануитета од доспелости сваког појединог ануитета до исплате, када је уговором предвиђено да ће се на камату

када доспе на наплату зарачунати камата. У конкретном случају тужилац по члану 2. став 9. Уговора (затезна камата) има право на законску затезну камату на износ доспелих ануитета који чине основицу неизмирене обавезе по основу главнице и редовне камате, али не и на законску затезну камату на износ обрачунате затезне камате изражен у апсолутном новчаном износу. Наиме, законска затезна камата по свом карактеру представља споредно потраживање, па и када је у парници за исплату главног новчаног потраживања обрачуната и изражена у апсолутном износу (као што је то овде случај). На тај износ не тече затезна камата у смислу члана 279. ЗОО, па тужилац нема право на камату на износ обрачунате затезне камате (741.138,49 динара) од 23.04.2014. године до исплате.

Део навода ревизије односи се посредно на доказни поступак и оцену изведених доказа, чиме се побија правилност и потпуност утврђеног чињеничног стања што према одредби члана 407. став 2. ЗПП не може бити ревизијски разлог.

Наводи ревизије који се односе на хипотекарног дужника, туженог ББ су без утицаја, јер је ревизију изјавила тужена АА, која није у односу јединственог супарничарства са туженим ББ.

Тужена је делимично успела у поступку по ревизији (само у погледу одлуке о камати као споредном потраживању) па јој у смислу чланова 153. став 2, 154. и 165. став 2. ЗПП припадају трошкови на име састава ревизије сразмерно успеху у износу од 12.000,00 динара.

На основу чланова 414. став 1. и 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић